

РЕЦЕНЗИЯ

от **проф. д-р Весела Иванова Гелева**, преподавател по Хорово дирижиране в катедра „Музикална педагогика и дирижиране” на факултет „Музикална педагогика” в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство “Проф. Асен Диамандиев” Пловдив

за **Мая Иванова Йорданова**, кандидат за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по...; докторска програма „Методика на обучението по музика” в катедра „Музикална педагогика и дирижиране”, факултет „Музикална педагогика” на АМТИИ ”Проф. Асен Диамандиев”- Пловдив

Мая Йорданова завършва магистърска степен по „Педагогика на обучението по музика“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, магистърска степен по „Обучение по математика в училище“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и магистърска степен по „Финанси“ във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. От 2016 г. работи като учител по музика, а от 2018 г. е част от екипа на ОУ „Райна Княгиня“ – Пловдив. В своята практика прилага иновативни подходи, насочени към активното участие на учениците, развитие на творческото мислене и интегриране на съвременни дигитални технологии в обучението по музика. През 2018 г. създава и ръководи вокална група „Звездички“ с ученици от начален етап, която е носител на множество отличия от национални конкурси. Паралелно с педагогическата си дейност развива активна художествено-творческа практика като хормайстор и диригент. От 2025 г. е диригент на Дамски хор „Тримонциум“ – Пловдив, с утвърдена концертна дейност и отличия от престижни национални и международни конкурси. Автор е на научни публикации и доклади, представяни на национални и международни форуми, свързани с проблемите на музикалното образование, развитието на творческите умения на учениците в прогимназиален етап и възможностите за прилагане на иновативни педагогически модели и дигитални технологии в учебния процес.

Дисертационният труд със заглавие „**Технологии за развитие на творческите умения на учениците в прогимназиален етап в обучението по музика**“ съдържа 206 страници и се състои от увод, три глави, изводи и заключение, библиография, приноси и двадесет и четири приложения (246 страници). Използваните източници в текста на дисертационния труд са 112 на брой – 72 на кирилица, 16 на латиница, 24 източници от интернет. Илюстративният материал съдържа таблици, графики и диаграми, като основната статистическа част е включена в приложенията. Теоретичната разработка е структурирана много добре, със задълбочено, обстоятелствено и логично обосноваване на всички направени наблюдения и изводи. Трудът и рефератът отговарят на законовите изисквания за структура, обем и съдържание. Налице са четири публикации

по темата, която е дисертабилна, актуална и съдържа потенциал за множество следващи теоретични изследвания.

В **увода** докторантът представя мотивите, обекта, целта и задачите на изследването. Мотивацията на докторанта за избор на темата е свързана с нейната актуалност – навлизането на новите дигитални технологии и необходимостта от тяхното внедряване в образователната система с цел постигане на качествено ново ниво на обучение и творческо развитие на децата. **Обект** на изследването са учениците от пети клас в процеса на обучението по основните музикални дейности. **Предмет** на изследването са дигиталните технологии, STEAM подхода и начините за стимулиране на творческата активност на учениците. **Хипотезата** на изследването има за цел да докаже, че интегрирането на съвременни технологии в обучението по музика в прогимназиален етап, в съчетание с елементи на STEAM подход и групова работа, съществено допринася за развитието на творческите умения на учениците. В тази връзка докторантът дефинира поставените **цели**, сред които са: анализ на теоретичните основи на творчеството и творческото мислене; систематизация на основните подходи за развиване на творчески способности чрез музика; разработване на методика за интегриране на съвременни технологии в обучението; осъществяване на педагогически експеримент в реална образователна среда, анализ на постигнатите резултати и стандартизиране на методически похвати в изследваната област. Използваните **методи** в хода на научното изследване са: педагогическо наблюдение, анкета, диагностични тестове и творчески задачи, педагогически експеримент, сравнителен и статистически анализ.

В **Първа глава** е разгледана същността и проявлението на творчеството в учебния процес и е дефинирана разликата между понятията творчество и креативност. От гледна точка на педагогическия си опит докторантът разглежда предпоставките за развитие на заложения потенциал на подрастващите, като отделя специално място на спецификата и значението на основните музикални дейности в часовете по музика в българското общообразователно училище. Формулирана е необходимостта от педагогически модели, които целенасочено структурират учебната среда и ученическите дейности с оглед развитие на творческите умения и са отчетени възрастовите, психологическите и социални аспекти на влияние върху образователния процес. Урокът по музика е представен като поле за динамично художествено преживяване с активното участие на децата, лишено от излишно заучаване на теоретична фактология и липса на идеи. Споделените от дисертанта наблюдения върху ролята на предмета „Музика“ в българското общообразователно училище показват системно и задълбочено осмисляне на проблематиката и критичен подход, което естествено води до мотива за създаване на авторска методика, базирана върху педагогическо експериментално изследване на развитието на творческите заложби на учениците.

Обект на **Втора глава** е прилагането на иновативни средства за активизиране и оптимизиране на творческото развитие на учениците в прогимназиалния етап на

обучение. Мая Йорданова разглежда образователните концепции, основани на междупредметна интеграция, проектно-базирано обучение и използване на технологични средства, които подпомагат осмисленото и ангажиращо учене. Според нея STEAM подходът е от изключително значение за интердисциплинарните методи на обучение, защото чрез него се гарантира развитието на въображението, творческите заложби, критичното и аналитичното мислене, емоционалната интелигентност и мн. др.

В дисертационния труд е отделено специално внимание на проектните дейности като стимул за екипна работа, който поощрява отговорността, емпатията и осъзнаването ролята на креативното сътрудничество. Особено интересен е подразделът, в който са представени приложенията на изкуствения интелект в образователния процес - тема, която тепърва предстои да се обновява и допълва. Усвояването на дигитални умения и работата с различни платформи е близка до новите поколения и осигурява необятни възможности пред тях. В качеството си на действащ хоров диригент и изпълнител, Мая Йорданова изтъква важността от извънкласните дейности като вокални групи, певчески колективи, инструментални формации от различни жанрове, танцови групи и др. Те възпитават социално-комуникативни умения, обогатяват културата, повишават самооценката и удовлетворението от художествената дейност, формират критерии и естетически вкус, стимулират въображението, мотивацията и дисциплината на подрастващите. Не на последно място е изтъкната и ролята на учителя като вдъхновител, ментор, новатор и първостепенен фактор за ефективността на педагогическото въздействие и творческото развитие на децата.

Трета глава съдържа основните приноси на дисертационния труд, постигнати чрез заложените педагогически експеримент за отчитане развитието на творческите способности, проведен в рамките на една учебна година с две паралелки деца от пети клас в ОУ „Райна Княгиня“ - Пловдив. Експериментът е обезпечен със съответната материално-техническа база, STEAM център, мултимедийна и интерактивна техника и е реализиран в три етапа - констатиращ, обучаващ и контролен. Първият етап представя изходното ниво на творческо мислене, музикални способности и импулс за участие на децата в нови интригуващи дейности. Направените анкети за музикалните нагласи и интереси, тестове за творчески потенциал, индивидуални карти за диагностика на музикалните способности, са много детайлни и изчерпателни и подсиgurяват надеждност и обективност на резултатите. Обучаващият етап включва авторската методика на докторанта, базирана на иновативни и дигитални технологии, STEAM подходи, изкуствен интелект и различни видове проекти. Предложените от Мая Йорданова творчески задачи се отличават с оригиналност и многообразие, хармонично съчетание на теоретично-информационна част с художествено-творческа дейност, артистична провокативност и емоционална ангажираност. Финалният етап на експеримента обобщава резултатите от използваната авторска методика и безспорно доказва заложената в изследването хипотеза, а именно: прилагането на иновативните STEAM методи, дигитални технологии и изкуствен интелект води до качествено ново обучение по музика, което отговаря на съвременните изисквания за активно и непрестанно трансформиращо се образование.

Сред **приносите** на труда трябва да се открие следното:

- Разработена е оригинална авторска методика за стимулиране на творческите умения на учениците в прогимназиален етап, която се базира на интегрирано използване на дигитални технологии, STEAM обучение, елементи на изкуствен интелект и групова проектна дейност в часовете по музика.
- Въведен е модел за педагогическа работа, който комбинира традиционни музикални дейности с иновативни образователни подходи.
- Създадена е авторска система за диагностика и оценка на творческата изява на учениците.
- Проведеният педагогически експеримент с контролна и експериментална група, потвърждава категорично положителното въздействие на прилаганата методика върху развитието на музикално-творческите умения на учениците.
- Предложени са практически препоръки към преподавателите по музика относно прилагането на иновативните образователни стратегии, насочени към развиване на творческия потенциал на учениците в съвременна училищна среда.
- Доказана е ефективността от прилагането на съвременни образователни технологии и дигитални ресурси, като фактор за активиране на креативните способности на ученици в прогимназиален етап, което допринася за осъвременяване на учебния процес по музика.

Представеният дисертационен труд реализира изцяло заложените в увода цели и задачи на изследването. Поради своята актуалност и практическа насоченост той може да се ползва от академични преподаватели, студенти, професионални музиканти, училищни педагози. Имайки предвид гореказаното, предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Мая Йорданова образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по...; докторска програма „Методика на обучението по музика” в катедра „Музикална педагогика и дирижиране”, факултет „Музикална педагогика” на АМТИИ ”Проф. Асен Диамандиев” и пожелавам успех в кариерното ѝ развитие като учител, диригент и научен изследовател.

27.03.2026 г.

Проф. д-р Весела Гелева